

=: LUCEAFĂRUL :=

- REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

SUMARUL.

- C. Sandu-Aldea Brigadierul Frunză.
Ecaterina Pitiș . . . Idilă (poezie), Cu steaua
(poezie), Cântec (poezie),
Din popor . . . Poezii.
Mihail Sadoveanu Priveliști din Delta: Pri-
begii.
D. M. Scurtu . . . Scrisoare din țară (poezie).
T. Murășan . . . Întâiul stol (poezie).
Z. Bârsan . . . Mărul. Dramă în 2 acte
(sfârșit).
Maria Cunțan . . . Cântec (poezie). Scrisoare
(poezie).
C. Ardeleanu . . . „Spre soarele apune“
(poezie).
N. G. Cronică bucureșteană: In-
troducere. Bucureșteanul.
Dări de seamă. Cronici. Știri. Ilustrații.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, D. Anghel, Andreiu Bârseanu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Boreia, Dr. T. Brediceanu, I. Ciocârlan, D. N. Ciotori, Al. Ciura, Otilia Cozmuța, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Fatma, Em. Gârleanu, Ion Gorun, Constanța Hodoș, Enea Hodoș, Nerva Hodoș, Șt. O. Iosif, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, I. Paul, H. P. Petrescu, Ecaterina Pîtiș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmniceanu, I. U. Soricu, Caton Theodorian, Gh. Tulbure.

Austria-Ungaria:

ABONAMENT:

1 an	12 cor.	Ed. de lux	20 cor.
6 luni	6 "	" " "	10 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 8 cor.

România și în Străinătate:

1 an	16 cor.	Ed. de lux	25 cor.
6 luni	8 "	" " "	13 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 14 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyszeben).

OPERE NOUĂ! Să pot procură prin ♦ librăria W. Krafft, Sibiu.

Atila, F. R., **Anarchie**. (Urgia într'o familie, cărtiri d'un țăran revoltat). 5.—

Gârleanu, Em., **Bătrâni**. (Schițe din viața Boerilor Moldoveni) ediția a II-a întregită, 3.—

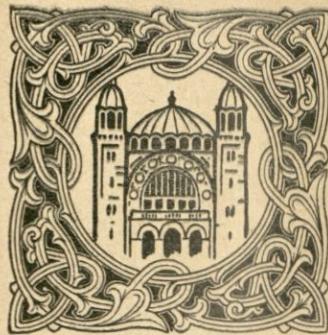
Iorga, N., **Cuvântări de înmormântare și pomenire**. (Din veacul al XVI-lea până la 1850). —80, pe hârtie fină 1.20.

— **Istoria bisericii românești și vieții religioase a Românilor**, 2 vol. à 2.50.

Mazere, N., **Harta etnografică a Transilvaniei**. 4.—

— Supliment la „ ” ” ” 2.50.

Rosetti, R. D., **Din Egipt**. (Note din călătorie). 2.50.

Brigadierul Frunză.

„Fiindcă băgasem în „mașina de palme“ pe un funcționar din gara de Nord, care bătuse aşa din senin pe un sergent din plutonul meu, am fost pedepsit cu „garda pieței“, notat rău în memoriu și permuatat în Reg. 11 de Călărași din Brăila.“

Astfel își începă căpitanul Busuioc povestirea pe care, după ce goli un păhar cu vin, o relua precum urmează:

„Eram burlac pe atunci și cum mă stăpânea o aprinsă dorință de a cunoaște cât mai multe ținuturi din țara românească, înțelegeți tare ușor că permutarea aceasta, de parte de a fi o pedeapsă, era pentru mine o placere.

În mai puțin de două luni de zile cutrierasem toate satele de pe lângă hotarul de miazănoapte al județului și aflasem toate coturile Siretului. Din fiecare din aceste raite mă întorceam cu câteva pagini de notițe foarte amănunțite asupra drumurilor, satelor, măgurilor, fântânilor, potecilor, pâlcurilor de pădure și gospodăriilor mai de frunte. Mă rog: recunoașteri în toată regula. Mi-a plăcut întotdeauna să călătoresc fără să moțăi pe cal și am învățat în acest chip lucruri foarte interesante pe care nu le-aș fi învățat altfel niciodată. După ce am tăiat județul de vreo trei ori în lung, până la Cioara, i-am luat când mi-a venit bine malul Buzăului și mai în urmă malul Dunărei, apoi am început să-l străbat în lat. După un an de zile nu era în tot regimentul ofițer care să cunoască mai bine ca mine locurile acelea. Colonelul se făleă că mă are sub ordinile lui și, la o inspecție, însuși ministrul de răsboiu a scris

în membrul meu că mă cunoaște ca pe unul dintre cei mai buni sublocoteneni de cavalerie.

Muncit de dorință de a scoate din plutonul meu un pluton model, porneam din când în când cu el în marș la Siret, unde făceam exerciții de înnot. Aveam printre oamenii mei un brigadier dat dracului, pe unul Ioan Frunză, dintr'un sat de pe malul Dunărei, și care înnotă ca un șarpe. Cu acesta am izbutit să-mi antrenez tot plutonul. În scurtă vreme trupa mea era atât de înaintată, încât eram sigur că trec cu ea și noaptea Siretul. Această trudă mi-a fost răsplătită după câțiva timp printr'un frumos succes pe care l-am avut într'o luptă dată prin locurile acelea. La un moment al luptei, când inimicul începuse a respinge trupele noastre, m'asvârlu cu plutonul meu în Siret și, trecând dincolo, îl iau dela spate. Această lovitură, care nu era prevăzută în planul de luptă, mă impuse dintr-o dată și în ochii camarazilor și în cei ai șefilor mei...

Eu am ceva de haiduc în sufletul meu și cred că dacă mă fi născut cu o sută de ani mai devreme, lumea ar fi cântat azi cântecul haiducului Busuioc, după cum cântă pe al haiducului Bujor. În pieptul meu clocotea pe atunci dorul de isprăvi cari să uimească lumea. Când m'aruncam pe cal, mi se păreă că mă înnalț să sbor. În tot regimentul nu era decât un singur călăreț, care să se măsoare cu mine: brigadierul Frunză. De acest voinic de cojan mă simțeam din zi în zi mai legat și începusem a-l luă uneori în raitele mele. Avea și asta ceva de haiduc în sufletul lui, dar, fiindcă se născuse cam târziu, n'ar fi

putut ajunge decât un hoț de cai. Cu capela veșnic pe-o sprânceană, înalt și vioiu, brigadierul acesta nu cunoscuse cal care să-l trântească...

În anul următor, cum a dat în vară, mergeam în fiece Sâmbătă după amiazi la Dunăre spre a scăldă caii, puțin mai la deal de oraș, la locul numit „capătul viilor“. Eu descălecam și, în timp ce mi se scăldă și calul, mă uitam pe Dunăre. Îmi plăcea cum îi licăreau apele în bătaia soarelui, și cum curgeau la vale, line, fără nici un sgomot, ca o făsie de cer. Urmăream cu privire pescărușii albi ce se roteau pe deasupra lor, cu mișcări elegante, răzându-le față din când în când cu vîrful aripelor. Și într'o Sâmbătă, pe când stam aşa cu privirea pe Dunăre, brigadierul Frunză îmi aduse calul, scăldat, șters, uscat și-mi zise;

„Aşa-i că e frumoasă, D-le sublocotenent?

— Cine mă?

— Dunărea!“ răspunse el.

Eu tocmai mă gândeam la acel tur de forță al Cazacilor cari la 1877 au trecut Dunărea pe cai și întrebarea brigadierului mă făcă să tresar. În același timp simții prin toate mădularele o căldură la fel cu aceea pe care o simți când bei un păhar de vin vechiu.

„Dar s'o vedeti noaptea!“ adaugă brigadierul.

Atunci, dragii mei, s'a aprins în mine o dorință ciudată, foarte ciudată, aproape nebunească: să trec într'o noapte Dunărea călare. Mi-eră teamă că nu-mi va țineă calul și am început să-l antrenez, ținându-l să înnoate în susul apei din ce în ce mai mult. Brigadierului nu i-am spus nimic, dar el pareă a bănuī ceva, căci și el își antrenă calul, ba mai da și înnot pe lângă el din când în când.

Și, într'o noapte, am pus de mi s'a înșăuat calul și luând și pe Frunză cu mine am pornit la „capătul viilor“.

Eră o lumină de lună mai-mai ca ziua și, fiind târziu, eră o liniște desăvârșită. Cum am ajuns la locul unde scăldam caii de obicei, brigadierul îmi zise:

„Să urcăm mai la deal că ne scade apa.“

Ghicise hoțul ce aveam eu de gând. Pre-făcându-mă mirat de spusele lui îl întrebă:

„Cum să ne scază apa?

— Păi nu „dăm“ dincolo?

— Dincolo?

— Da.

— La ce?

— Ia aşa! S'o biruim.

— Păi nu ți-e teamă?

— Mie? — făcă el și surâse ciudat. Mie să-mi fie teamă?! Da n'am crescut pe ea?“

Observasem că Frunză oculea cuvântul Dunăre.

„Mergi cu mine, Frunză?“

— Și 'n apă ca și 'n foc, s'träiți, D-le sublocotenent.

— Hai!“

Cârnirăm caii pe loc și intrărăm în apă. Băgai de seamă că brigadierul își făcă cruce și făcui și eu ca el. Apoi dădurăm pinteni cailor. Apa începă a se urcă până la glesne, până la genunchi, până la armuri. Și, deodată, simții cum calul pierde pământul și începe a înnotă.

„Scoateți picioarele din scări și ridică-ți genunchii sus!“ — îmi zise Frunză.

Făcui cum mă învăță el și mă lăsai în voia calului. Țineam frâul cu stânga și cu dreapta atingeam din când în când apa.

Caii strănutau des și prelung, ținând capetele sus. Apa lunecă pe lângă noi, în răsfrângeri de lumină, pe care nu le voi uită toată viața mea. Ea ne învăluia, ne legăna, șoptea, cântă. La mijlocul Dunărei mi se pără că urc o culme de deal. Și deodată aud pe Frunză:

„Tii! Da ce repezeală-i aici!“

Suvoaiele de apă curgeau acum fășăind, gălgăind, vâjăind, calde, repezi, însuflășite par că, iar caii se opintea din greu și găfăiau.

Nu vă puteți închipui ce simțeam eu în momentele acelea. Mi se pareă că în urma mea venia o oștire întreagă pe care o duceam la biruință. Chipurile camarazilor mei îmi trecură prin minte, șterse, îndepărtate, umile.

Caii sfărăiau mereu. Un câine de pe un șlep începă a lătră la noi și un grec desărcă un foc de revolver în vânt. Dar caii zăriseră malul și zoriau acum spre el. După câteva minute, dând de pământ, s'au oprit să răsuflă, apoi au eşit pe uscat. Descălecarăm și le luarăm șelile. Ei se scuturără deodată

cu putere și picăturile de apă străluciră o clipă ca niște diamante. Mă uitai înapoi și nu-mi venia să cred că trecusem Dunărea. Abia atunci înțelesei toată nebunia acestei idei. Mă uitai la brigadier. El sta liniștit, drept, cu mâna stângă pe mânerul săbiei, cu dreapta dealungul trupului. În bătaia lunei, cu hainele lui ude, păreă o statuie.

„Am biruit-o!“ zise el după câteva clipe. „Și nici de rândul acesta nu spunea pe cine a biruit.“

A două zi am trecut la Brăila, în luntru, cu caii pe delături și multă vreme fapta mea a fost considerată ca o faptă de nebun.

La oarecare timp după „Trecerea Dunărei“, am fost avansat și permuat la Craiova. La plecare am cerut voie colonelului să-l lase pe Frunză să vie cu calul meu până acolo, ceeace mi se încuviință. Brigadierul stătu în noua mea garnizoană câteva zile, apoi porni la Brăila.

În ziua plecării, i-am scos bilet de drum, i-am dat un pol de aur și i-am urat sănătate.

Când mă întorc la prânz acasă, ce să văz?

Cufărul meu spart. Întreb pe ordonanță și soldatul îmi spune că brigadierul Frunză l-a spart.

Vă puteți închipui, cred, furia mea. Caut prin cufăr și găsesc banii neatinși. Rufăria toată la număr. Echipamentul complect. „Ei drăcia dracului!“ îmi zic eu și scot tot ce aveam în cufăr. Pe fundul lui o hârtie pe care era scris:

„Să trăiți, D-le Locotenent!

Vă rog să mă iertați că v'am spart cufărul și să nu vă supărați că v'am luat fotografia. Cu ea o să-mi mai treacă dorul de D-voastră.

Al D-voastră supus
Brigadier Ion Frunză“.

Caut cutia în care țineam singura mea fotografie reușită: fotografia lipseă.

Și atunci, din furia aceea de fiară turbată ce mă cuprinsese, m'am pomenit deodată cu ochii umeiți de lacrămi.

C. Sandu-Aldea.

I d i l ă.

Visează macul și cicoarea
În șoapta lanului de grâu;
Pierdută 'n spice până la brâu,
Doinete trist secerătoarea:

„...Frunzulită de trifoi,
Măi bădică dela oi,
N'ai mai fost de mult la noi“...

O clipă liniștea-i stăpână
Pe câmpuri și păduri de tei,
Și dulce, bland, la doina ei
Răspunde fluer dela stână.

Cu s t e a u a.

Coboară 'ncet fulgi mari de nea
Și sfântă liniște-i afară. —
La colțul uliței o stea
Răsare bland în fapt de seară.

Un biet copil bălai, plăpând
O ține 'n mâinile 'nghețate,
Umblat-a ulițele 'n rând
Și 's toate porțile 'ncuite.

Ș'acum se 'ntoarce întristat —
Și ce cântări frumoase știe!
Și ce speranțe a legat
De steaua-i mândră de hârtie.

C â n t e c .

Suflete, când pleci pe drumuri
În amurgul bland al serii,
Cine oare-ji tot intinde
Tie mrejile durerii?

Când urzești nădejdi și visuri
La fereastră, oare cine
Ți le 'ncurcă și le zmulge
Tot pe cele mai senine?

Cine-o fi ciudatul oaspe
Care stă cu noi la masă,
Când adoarme focu 'n sobă
Și-i atât pustiu în casă?

Și de ce tot vine-acela,
Focu 'n sobă când se stânge?

Și de ce ascultă ce-ji spune,
Și suspini și 'ncepi a plângi?

Ecaterina Pitiș.

Din popor.

I.

— Culegeri. —

1.

Frunză verde de lemn scris,
Pe bădița mi l-am prins,
Nu l-am prins
Tocma 'n adins,

Ci l-am prins într'o cercare,
Ca să văd ce minte are:
De-o aveă o minte bună,
L'oi iubi un an ș'o lună;
De-o aveă o minte slabă,
I-oi da drumul mai de grabă.

2.

Bade astăzi, bade mâne
Eu mă duc, te las pe tine,
Dorul meu ție-ți rămâne,
Ia-l, bade, și pune-l bine;
Și mi-l ieagă 'n cârpă neagră,
La trei zile tu mi-l cată:
Afli cârpa 'mpăturată,
Mă mai prinzi, bade, odată;
O afli despăturată,
Altă mândră, bade-ți cată.

3.

Măi bădițo, nu gândi,
Că pe tine te-oi iubi:
Ți-a mers vestea 'n toată țara
Că iubești iarna și vara, —
N'alegi mândra de frumoasă,
Numai să fie bănoasă.

4.

Floricică, floare-albastră,
Nu-mi mai bate la fereastră,
Că nu-s fată, ci-s nevastă.

5.

Du-te dor, du-te 'n pustăi
La badea la căpătăi:
De l-i află adurmit,
Tu să-i spui, că am murit;
De l-i află deșteptat,
Să-i spui, că m'am măritat,
Dup' un câne de bărbat.

E. H.

II.

Pe sub fir de tufă verde
Mititel foc mi se vede.
Da focu cine-l păzește?
Badea murgu-și potcovește.
— Potcovește-l, bade, bine
Și mă pune și pe mine.
— Ba eu, mândro, nu te-oi pune
Că mi-e murgu dintr'o Joi
Și nu poate duce doi.
— Nu te, bade, spăriă,
Că tri perni voi împletii
Peste codru i-om zvârli
Și murgu nost va trăi.

— Ba eu, mândro, nu te-oi duce,
Că 'n țara 'n care merg eu
Cucuruzu nu se face,
Nice grâu nu se coace,
Fără piatra și iarba
Care-i pe toată lumea.
Și-am o măicuță rea
Și pe noi nu ne-o țineă!
— Nu te, bade, spăriă!...
Trei hotără voi călcă
Și tri spice-oi adună
Și 'n palmă le-oiu sfârmică
Și la maică-ta le-oiu dă
Cum le-oiu dă, cum va crepă.

— Ba eu, mândro, nu te-oi duce
Că tu de ti măniă
Și cu mine-i face-așă!
— Să te duci, bade, te duci
Până-i pică rob la Turci!
Calu ți să poticnească
Și pe tin' să te izbească,
Mâna stângă

Să ți-o frângă
Și cea dreaptă
Să ți-o rupă;
Picioarele amândouă
Ți le rupă oblu 'n două;
Cu țititu-ți iasă din teacă,
Pe la inimă să-ți treacă!...
Să ai, bade, tri muieri:
Cu muierea a dintăi
Să ai bade-un cuconaș,
Să te poarte prin oraș;

Cu muierea a de-a două
Să ai bade-un cuconel
Să te poarte tot cu el;
Cu muierea a de-a treia
Să ai bade-o cuconiță,
Să te poarte pe uliță,
Să vii, badeo, și la mine,
Că și eu te-oi milui
C'o cojiță de mălai,
Uscată de nouă ani
Și ținută pe cuptor
Pe sama la cerșitorii.

Scorei. Cules de
Niță Cârstea.

III.

A plecat cucu de-aici
Și și-a lăsat puii mici,
I-a lăsat lâng'o trupină
Să-i crească mumă străină.
S'a 'ntors cucu la o vreme
Și-a găsit puii cu pene.
Cucul de părere bună
Cântă 'n codru de răsună.

Cules de A. E.

IV.

Trage Radule 'n cimpoi
Doina grea tot de nevoi
Și-o zi dragă după mine
Că's bătrân și-o știu mai bine.

Bată-v'ar focul ciocoi
De ce nu munciți și voi
Că destul v'am hrănit noi
Cu beilic și cu nevoi.

Plânge țara, măi ciocoi,
Că ați vândut-o chiar voi
La jidani la arândari
Cari-s cași voi tâlhari.

Plânge, plânge, scumpă țară,
Căți făcut-o de ocară:
Dintr'o țară românească
Chiar o havră jidovească.

Bată-v'ar focul ciocoi,
Multă lepră-ați pus pe noi
Cu jidani și de-al de voi
Cari beți sângele din noi.

Culeasă de I. Sân-Georgiu.

Priveliști din Deltă.

Pribegii.

Tovarășul meu, care eră un bun cunoscător al Deltei, îmi spunea într'un rând:

„Aici, în adevăr de parte de lume, mulți fugari s'au adăpostit.... Unii au venit din Rusia și din Polonia robită, alții din Turcia, alții cine știe de unde... Nu vorbesc de oamenii de rând, de dezertori, de fugari pentru crime. Aceștia intrau aici, începeau să tragă la lopeți cu cei de seama lor, mâncau pâne neagră și pește, beau vodcă, lăsau să le crească bărbile mari și nimenea nu mai putea să-i cunoască dintre cei de-o seamă cu dânsii. Vorbesc de oameni mai deosebiți. Câteodată mă coboram pe un grind, intram într'o colibă umilită. Mă întimpină un om desculț, cu fruntea încrețită. Cum mă vedeă, i se luminau ochii, întindea mânilor, mă poftea într'o românească stricată.

— Poftiți na cabinet...

Adeca mă poftea în camera lui de lucru. Acolo, între unelte de pescărie și îmbrăcămintă săracă, sub tavanul scund de trestie, între perejii de lut, un dulap încheiat din câteva scânduri se ridică din umbră și cărti de toate mărimile, cu coperte de toate culorile, se înșirau în el.

Mă întorceam cătră om, îl priviam cu luare aminte. Căutam lumina inteligenții în ochii lui, căutam pecetea suferinței pe frunte — și vedeam înainte-mi un om încovoiat de nevoi care mă privea sfios, mă cercetă ca pe ceva din depărtate locuri, pe unde trăise și el odată.

Pentru unii din acești cărturari fugari, poate, viața aceasta primitivă avea farmec; alții poate plângeau în negura băltilor atâtea ambiții zdrobite, atâtea visuri căzute în pulsere; alții stăteau ceasuri, mai ales primăvara, privind zborul paserilor călătoare ce se îndreptau spre răsărit spre pământuri unde lăsaseră poate o iubită, poate o soție și copii... Unii erau neconțenit melancolici și abia se mișcau ca să-și câștige hrana în pământul sau în apa aceasta a exilului; alții trăgeau cu curaj la lopeți; alții lăsau să cadă pulsere peste cărțile din dulapul de scânduri grosolane, și căutau să-și alunge durerile

trupului și chinurile sufletului cu sticla de vodcă. Când mai dădeam peste aceștia peste o bucată de vreme, zâmbiau vag, nu-și mai aduceau aminte de nimic, mă priviau cu ochiul mort, cu mânilor murdare lăsate în lungul trupului.

Mulți de aceștia, cei mai mulți, veneau din împărăția Țărilor...“ *

Tovarășul meu tăcu; par că cercă să-și adune amintirile.

Ne urcăsem după masă pe coverta vaporului ancorat aproape de țărm, lângă niște cherhanale, pe un braț al Dunării. Eră noapte liniștită, cam înourată, și țigările de foi din care trăgeam din când în când se aprindeau ca niște ochi roșii între noi. Tăceau toate împrejurimile.

„In rătăcirile mele pe malul apelor, începând povestitorul meu, am întâlnit și pe un oarecare domn Iohn, într'un cotlon dintre Prut și Dunăre. Eră un Englez de rassă pură, cu barba și mustațile roșcate, cu dinții mari, înalt și subțire, cu pelița feții albă. A pornit el pe-acolo niște afaceri mari și a pierdut toți banii; pe urmă nu știa de ce, ori ciudătenie, ori tulburare a minții, a rămas acolo și acolo poate să și azi. Poate sunt douăzeci și cinci, treizeci de ani de când și-a ales el săhăstria aceea voluntară. Pricina adevărată nimenea n'poate să fi. Stătează acolo sărac, acumă îmbătrânit, și femeile din partea locului îi aducău din milă lapte și mălaiu. Poate din milă, poate și aduse de amintiri ale tinereții, căci în vremea lui „săracu domn Gion“, cum îi spuneau ele, fusese om frumos... El primea tributul acesta cu demnitate și schimbă câteva vorbe perfect cavaleresti cu domeniile acelea desculțe, care păstrau urme de frumusețe. Câteodată cunoșcuți ai lui se abăteau să-l cerceze și el făcea onorurile colibe lui ca un desăvârșit gentleman, ieșea desculț întru întimpinarea ospăților, cu pantalonii surzi și zimțuiți jos, cu un surtuc ros în coate, cu capul gol și cu părul cărunt zbârlit...“

Eră poate un Englez bizar.“ *

„Dar am cunoscut aici în apropierea noastră, relua tovarășul meu cu glas vioiu, pe un om pe care toți pescarii din Delta l-au cunoscut și l-au respectat, domnul Franț.

Intr'un rând, sunt mulți ani de-atunci, m'a apucat vremea rea pe baltă și cu lovitură puternice de lopeți luntrașii m'au dus cătră un grind ascuns în verdeață, într'un cotlon pe care nimenea nu-l mai știă, pe Dunărea-veche.

Fată de Giangău. *Romanian*.

M'am coborât. Am dat de o livadă mică, cu câțiva meri, peri, gutui și caiși. Am trecut pe lângă o grădinăță cu zarzavaturi și cu flori, și am ajuns la o căsuță ascunsă în verdeață. Un câne alb, flocos, a vestit sosirea noastră cu trei lătrături răsunătoare.

Un om înalt, subțire și drept, s'a ridicat din umbra unei sălcii. Era îmbrăcat în niște străi vechi, însă destul de curate. A făcut un semn cu degetul arătător câinelui, pe urmă și-a scos din cap cu politeță părăria de pae cu bourii foarte lați. Avea o față cu trăsă-

turi fine și ochii îi erau vii și inteligenți. Părul și barba îi erau albe ca zăpada.

Credeam că are să se recomande. Nu s'a recomandat. Numai m'a poftit cu un gest liniștit la masa pe care o înjighebase el, din patru pari și din câteva scânduri, la umbra sălciei.

„Acesta-i domnu' Franț...“ mi-a șoptit dela spate unul din oamenii mei.

I-am spus cine sunt. A zâmbit și a dat din cap — și m'a rugat să stau. Mi-a înaintat un scaunăș cu trei picioare. M'am așezat. S'a așezat și el în fața mea pe alt scaun primitiv, dar s'a așezat aşa par că s'ar fi lăsat într'un jilț.

Dar vântul începea să scuture salcia bătrână și văzduhul se înegură. Atunci d-l Franț mi-a zâmbit și a zis cu glasul lui blajin într'o românească ciudată:

„Vine vreme rea, ar trebui să intrăm în casă...“

Ne-am luat fiecare scaunășul și am intrat în căsuță. Cam întuneric, cam trist. Dar la un geam văd o oală c'o floare roșie înflorită. M'am apropiat, am cercetat-o. Când m'am întors cătră domnul Franț, îl văzui zâmbind c'o umbră de duioșie pe față.

„Am doi prietini, zise el; cânele Stop și floarea aceasta...“

M'am uitat prin casă. Două trei lucruri grosolane așezate prin colțuri. După ușă câteva scule de pescărie. Câteva haine sărace în alt colț. Pereții erau văruiti și curați; o icoană mică a Maicăi Domnului, o miniatură artistică în oloiu, era singura podoabă a lor.

Domnul Franț îmi urmărează privirile și tăceă. Apoi îmi zise blajin.

„Dacă voiți, să stăm; și vă rog să-mi faceți onoarea să beiți o cafea cu mine...“

— Cu placere... zic.

— Vă rog să mă iertați, grăi iar gazda mea; nu pot să vorbesc bine românește... Abia învățasem bine turcește și stăpânirea s'a schimbat. Dar poate vorbiți nemțește, ori franțuzește, atuncea o să ne înțelegem mai ușor...“

M'am uitat uimit la domnul Franț.

„A! dumneavoastră știți și franțuzește? Atuncea să vorbim în limba aceasta...“

Am vorbit despre vreme, despre peștele din bălti, despre arborii din livada mică și

despre zarzavaturi; pe d-l Franț păreă a nu-l interesă nimic altceva. Imi răspundeă ori mă întrebă cu fraze foarte elegante, ca un marchiz dintr-o tragedie a lui Corneille. Vorbeă despre lucrurile acestea domestice ca și cum ar fi discutat afaceri de stat.

In vremea asta pregăti cafeaua și o turnă în felegene turcești. Mă ridicai și eu ușor dela locul meu:

„Vă rog, dați-mi voe să vă ofer și eu o havană...“

— Cu cea mai mare plăcere...“ zise gazda mea, luând cu două degete țigara.

Am căutat să aduc vorba despre pricinaile care l-au făcut să pribegiească aici în Deltă, despre trecutul lui, despre numele, despre rangul lui. Nu mi-a dat a înțelege că sunt nepoliticos, însă a știut să scape foarte dibaciul de orice lămurire, având aerul că-mi dă răspunsuri.

Totuși, stând aşa de vorbă cu un om care-i aduceă aerul orașelor și-i amintează ținuturile civilizate, băgam de seamă că eră mișcat. Imi ceru câteva știri asupra afacerilor publice din Europa și se interesă foarte mult de răsboiul Ispano-American care bubuiă atuncia pe mări.

„Spania este o țară pe care au mâncat-o călugări catolici, zise el, și după ce-au mâncat-o, acuma o rumegă...“

Inainte de a pleca l-am mai întrebat odată:

„Cum poți dumneata trăi în asemenea singurătate...“

— Trăiesc foarte bine și sunt foarte mulțumit... îmi răspunse d-nul Franț zâmbind cu tristețe. — Numai aşa căteodată mi-i urit să'atunci îmi aduc aminte de scrisoarea lui Ovidiu, alt Dobrogean:

Parve, nec invideo sine me, liber, ibis in urbem...

Am plecat foarte uimit de pe grindul lui d-nul Franț. L-am mai văzut pe urmă de douăori, treiori. Eră acelaș. Dar cine eră? — Ridicam din umeri: Cine poate ști? — De unde venea? Altă taină. — Ce dramă l-a silit să se exileze aici? — Tot taină. N'am știut niciodată nimic. — Cărți n'aveă. Reviste, scrisori, nu primea. Nimenea nu-l întrebase, nu-l cercetase.

Așa a trăit acest om o vreme pe grindul lui. Pe urmă bătrâneță și reumatismele l-au îngenunchiat. N'a mai putut să-și îngrijească grădina, cânele Stop i-a murit, floarea roșie

s'a uscat, ar fi murit și el de foame, singur în bordeiul lui, dacă nu dădeau niște pescari peste el. L-au ridicat și l-au adus aici, la cherhanalele din fața noastră. Li dădeau sălbaticii aceștia ai Deltei pâne și pește. Dar n'a mai trăit mult, s'a stins în scurt, a dus în mormânt taina vieții lui.

L-au dus oamenii într-o lotcă și l-au îngrăpat pe grindul pe care trăise vreme în-

Pereche Tânără săsească din Șelimbăr (Sibiu).

delungată. Acolo doarme și acumă. Revărsările Dunării însă au mâlit pământul; bordeiul să a risipit, să dus, nu se mai cunoaște nimic, sălbăticia a cucerit grădina și livada; nimenea n'are să mai cunoască nici locul unde hodinește omul acela pe care cine știe ce tragedii întunecate l-au gonit din lumea civilizată în aceste singurătăți...“

*

Tovarășul meu tăcău. Luna, printre nouri subțiați, strecură o lumină tristă, care se întindeă ca un văl de taină peste lagune și peste grindurile tăcute.

Mihail Sadoveanu.

Scrisoare din țară.

Mărie dragă, și-am tot scris
Și nu-mi răspunzi nimică,
De-ai fost ori nu, precum ai zis,
La groapă la Anica?

S'or fi 'nvechit de vânt și ploi
Și crucea și cununa
Și ii vor plângătei goi
La căpătăi într'una.

La ziua morților să mergi
Și să-i aprinzi lumine
Și-o lacrimă măcar să ștergi,
Mărie, pentru mine,

Căci știe Dumnezeu cel sfânt
De-oi mai veni prin țară,
Să-i plâng odată pe mormânt...
Vezi, astă mă omoară!

Pe semne-asa vră Dumnezeu
Să ne jelim prin carte, —
Să mă 'nsoțească dorul greu
Și plânsul până la moarte.

La Sandu n'ai mai fost de loc?
Să-i spui ca la un frate,
Că ii doresc la tot noroc,
Mă 'nchin de sănătate...

Și chipul Floarei mi-a venit,
Ce puică de fetiță!
Ieri satu 'ntreg s'a grămadit
Să-o vază, la portiță.

Lângă oglind' am pus-o ieri,
In casa dinainte,
In rama-aceea de stejeri,
Sub chipurile sfintei.

Gheorghiuț, de dragă ce-i și lui,
O șterge și-o sărută —,
O ia și iar o pune 'n cui
Pe zi de ori o sută...

Dar ce să vezi?! Acu 'ntr'o zi,
Când s'a suit s'o iaie,
Mi-a spart icoana, ceea știi,
Cu sfântu Nicolae.

Și până să ies să dau la pui,
Gheorghiuț neastămpăratul
Luând pe Floare jos din cui
A dus-o prin tot satul.

Și-asa cum zic, ce pun la loc
Imprăștie prin casă
Și când să-l bat își face joc,
Mă 'ngână, că nu-i pasă.

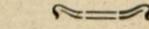
Copil și pace, ce să-i faci?
Mi-e drag și-asa Mărie,
Mă face să mai uit și eu
Amar și sărăcie.

Gheorghiuț e bucuria mea
Și el imi mai rămâne,
Să-mi indulcească viața grea
Trăind de azi pe mâne.

Măicuței tale mult e greu
Ascultă-mă și-i scrie!...

Aceste rânduri le-am scris eu
Preotul Irimie.

D. M. Scurtu.

Întâiul stol.

De creasta culmilor cărunte
S'apropiă mărețul soare,
Când s'a ivit în largul zării
Întâiul stol de călătoare.

Un dor simții cum mă cuprinde
Când le-am zărit înșiruite:
Să le șoptesc amarul nostru
Și-amarul inimii trudite.

Să ducă sfânta-ne solie,
Trecând în sborul lor Carpații,
De celea ce-or află 'n solie
Să frângă lacrimi scumpe frații.

Să știe ei că azi suspină
Și paserile bolții-albastre,
De jalea, ce atât de crudă
Să 'ntins pe sufletele noastre.

Pe-o clipă stau și mă cutremur,
Căci stolul lung de călătoare
N'a stat să-mi afle sbuciumarea
Și firul șoaptei plângătoare.

Ci-a apucat în șiruri mândre
Spre cerul învărgat cu sânge...
Cutremurat atunci pe-o clipă,
Am început domol a plângă.

T. Murășan,

Mărul.

Dramă în 2 acte

de

Z. Bârsan.

Scena 6. (Sfârșit).

(Ana își ia lucrul, Magdalena se uită într-o carte.)

Magdalena (după o pauză). Ai băgat de seamă, mamă, cum s'a schimbat Petru în timpul din urmă?

Ana. Iacă se împlinesc cinci luni, ca mâne, de când a venit.

Magdalena. Da, și e aşa de îngândurat.

Ana. Aşa sunt oamenii ăştia, toți. Când ai atâtea pe cap, cum vrei să fii altfel?

Magdalena. Prea lucrează mult.

Ana. Și-apoi și din fire e el cam tăcut... și ciudat de multeori. De când eră mic eră așa. Umblă toată ziua singur.

Magdalena. Are, mamă, câteodată o privire de țî se face frică. Eu l-am văzut de câteva ori. Și-apoi tresare speriat.

Ana. Cine știe!?

Magdalena. Tata e de vină.

Ana. O fi și asta.

Magdalena. Asta e... (uitându-se împrejur cu grijă). Într'o zi ședeam cu el în grădină. Vorbiam de tata. Să-l fi văzut, mamă, cum s'a înfuriat. Se întunecase la față. Zicea: E nevrednic omul ăsta, să chinuiască un suflet atât de bun ca al mamei. Și-apoi? Omul ăsta n'ar fi nici un păcat să moară. — Petre, ce vorbești tu? i-am zis. El a tresărit și s'a uitat la mine lung... și-apoi a schimbat vorba.

Ana. De bună seamă. Cum să nu se înfurie? și-apoi un suflet ca al lui, cum să nu-l doară?

Magdalena (gânditoare). Eu gândesc că ar fi făcut mai bine să nu vie acasă.

Ana. Ce vorbești?

Magdalena. Da... ar fi fost mai bine. De ce să mai știe de noroiul ăsta de aci!

Ana. Tot ar fi aflat odată... (Pauză). Uite-te ce frumos ar fi acum, Petru stimat de toată lumea, tu măritată cu Lucian, un băiat bun, să vezi, draga mamii, ce noroc o să ai tu! Ce frumos ar fi să se îndrepte și Marcu.

Magdalena. Să se ridice și el în rândul oamenilor!

Ana. Da, ce frumos ar fi. Cum aști uită eu toate, toate... și cum i-ași mulțumit lui Dumnezeu.

Magdalena. Da, mamă, cum am trăi noi de frumos cu toții și cu moșul.

Ana. Eu par că încep să trăiesc, simt că are să fie bine.

Magdalena. O fi vreme după atâta necaz.

Ana (schimbând tonul). Și tu de ce nu mi-ai spus nimic?

Magdalena. Credeam că ai văzut... și-apoi Lucian mi-a spus să nu pomenesc nimic până nu va voi el.

Ana. Și pe mâne să a hotărît?

Magdalena. Da,... nici acum nu spuneam, dar m'a luat moșul... nu știai cum, și n'am mai avut încotro.

Ana. Lasă, n'ai nici o grijă. Lui Petru n'o să-i spunem până mâne. Să vezi ce bucurie îi facem.

Magdalena. El ține la Lucian. Și-apoi e și un băiat bun, nu-i aşa că-i bun, mamă?

Ana. Da, da.... dar, el te iubește mult?

Magdalena. Mult.

Ana (așezându-se cu scaunul lângă ea). Ia spune-mi cum a adus el vorba?

Magdalena. Nu mai știai...

Ana. Cum a zis?

Magdalena. Cum să zică?

Ana (privind-o lung). Ce ai? Ești tristă. Ce-i cu tine?

Magdalena. Ce să fie?

Ana. Par că nu te-ai bucură, par că nu ai fi învoită cu însoțirea asta.

Magdalena (tace).

Ana. Ce?

Magdalena. Ba da, mamă.

Ana. Ascultă... Gândește-te din vreme. Il iubești, ori nu? Nu te silește nimeni.

Magdalena. De sigur.

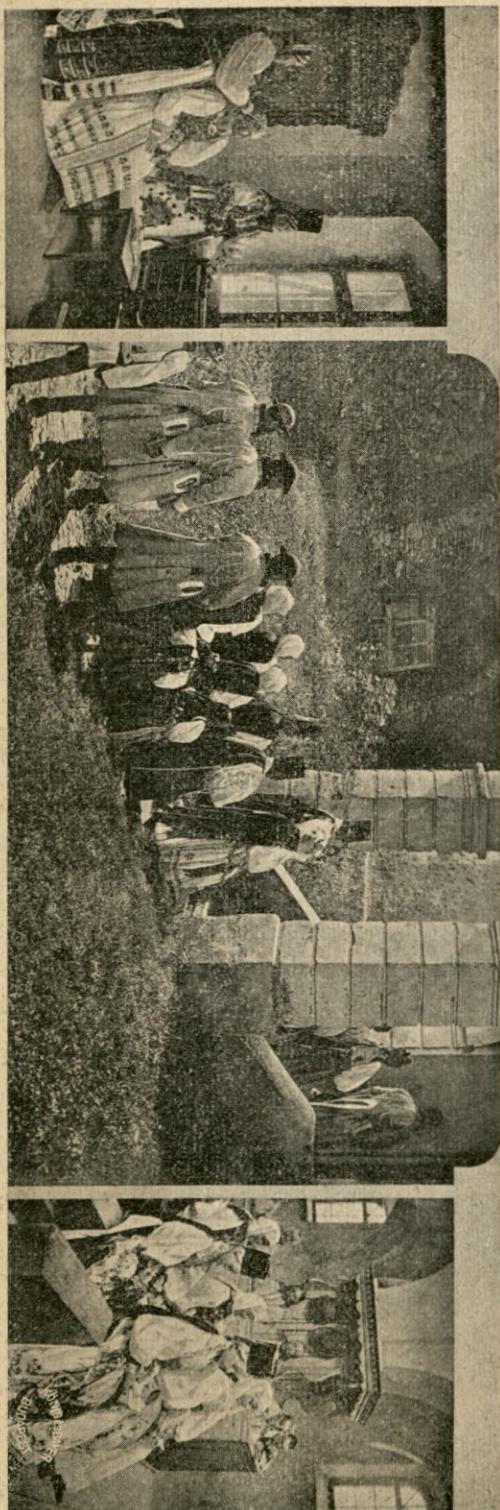
Ana. Il iubești?

Magdalena. Da.

Ana. Apoi de ce stai așa? De ce răspunzi cu gura pe jumătate. Gândește-te bine ce faci.

Magdalena. Din partea asta fii liniștită, mamă. Il iubesc, il iubesc de mult, de mult...

Ana. Oricum sunt îngrijată. Te văd, de cătăva vreme, tot pe gânduri și plângi prin

Sasi intrând în biserică. (Fotogr. Fischer, Sibiu).

colțuri... Lasă, lasă c'am văzut eu. Ochii mamei văd toate.

Magdalena. E numai o durere de cap... voi fi răcit, cine știe... Nu-ți face gânduri. Lucian mi-e drag... Te încredințez, mamă.

Ana. Ei, vezi aşa. Să vezi mâne cum are să se bucure Petru. Are să...

Scena 7.

(S'aude bătând la ușe...)

Magdalena El e. (Se duce și deschide ușa, s'aude afară ploaia și tunetele în depărtare. Lucian e îmbrăcat cu o pe'erină mare de ploaie și c'o șapca în cap. Costum de vânătoare).

Lucian (se desbrăcă, își pune pelerina și șapca pe un scaun lângă ușa). Ce vreme! Credeam că vă veți fi culcat de mult. Sărut mâna, mamă, bună seara, Magdaleno.

Magdalena. Unde ai întârziat atâtă?

Lucian. La cafenea. M'a ținut primarul de vorbă.

Magdalena. Zău, Luciene, ai de gând să împuști pe cine vei prinde în grădină noaptea?

Lucian. Ca pe-o vrabie.

Magdalena. Să nu faci asta, Luciene. Oricum, e un om...

Lucian. E un hoț...

Magdalena. Oricine-ar fi, faci un păcat, un păcat mare!

Lucian. Lasă-mă, Magdaleno, lasă-mă.

Ana. Pe Marcu nu l-am văzut?

Lucian (scurt). Eră acolo... l-am zărit... Petru unde e?

Ana. Lucrează dincolo, scrie. Cred c'o fi isprăvit până acumă. (Pornește spre cameră lui Petru, se oprește și, apropiindu-se de Lucian, cu interes.) Tie trebuie să-ți spună el ale lui... trebuie să știi ce-i cu el?

Lucian. Nu știu, mamă, nu știu... mai nainte îmi spunea căte ceva... dar acum, de o vreme, e tăcut, închis, dus pe gânduri.

Ana. Tu... ce crezi?

Lucian. Știu eu? Poate se gândește la o lucrare, pe care vrea să o scrie. El aşa zice... nu știu... De o vreme încocace nici nu mai poți vorbi cu el. Îl întrebă căte ceva și gândurile lui cine știe pe unde-i umblă.

Ana. Săracul băiat! (înduioșată pornește spre cameră lui Petru). Petre, Petre (intră în odaia lui).

Scena 8.

(Magdalena se duce repede la Lucian și i se anină de gât. Scena se face pe șoptite.)

Magdalena. Luciene, scapă-mă, scapă-mă.

Lucian (cu frică). Pst! Ce faci?

Magdalena. Scapă-mă, nu mai pot să suport, scapă-mă.

Lucian. Liniștește-te, încrede-te în mine...

Magdalena. Toți mă întreabă ce am, toți...

Lucian. Le-ai spus ceva?

Magdalena. Nimic.

Lucian. Bănuesc ei ceva? Au băgat ceva de seamă?

Magdalena. Nu știu... mi se pare că toți se uită la mine și mereu mă întreabă, mereu... scapă-mă Luciene, dacă o mai duc așa, înebunesc.

Lucian. Vrei să le spui...

Magdalena. Nu, nu... lasă, mâne... da? mâne.

Lucian. Mâne, ți-am spus... n'ai tu încredere în mine? (Se despart brusc la auzirea pașilor.)

Scena 9.

Petru (întrând). Nu credeam să mai vii.

Lucian. Știam că tu nu te culci. Ai isprăvit?

Petru. Da... (aprinzându-și o țigără). Ei, ce mai e nou? (Magdalenei). Ce ai de ești așa de palidă?

Lucian. N'o găsesc palidă.

Petru. Ori mi se pare mie (se freacă la ochi), îmi sunt ochii obosiți.

Lucian. Lucrează și tu ziua.

Magdalena. Și eu i-am zis.

Petru. Sunt învățat așa... Unde ai întârziat?

Lucian. La cafenea. Am tot vorbit cu primarul, știi cum e el, când te-apucă nu te mai lasă.

Petru. E drept că s'ar fi învoit să împuști pe cine-l prinzi în grădină noaptea?

Lucian. Ce eră să facă? Îl am în mână cu niște afaceri, (face semnul banilor) știi tu... și apoi la drept vorbind, dacă nu pot ei să aibă grije, cel puțin să ne lase pe noi să ne păzim de ticăloșii de astea. Spune și tu? Nu e o ticăloșie asta?

Petru. De sigur.

Lucian. Am să trag ca într'un câne, fără nici o milă...

Ana (întrând). Ți-am făcut patu.

Lucian. Știi tu cum țineam eu la mărul nostru? Toată grădina de mi-ar fi prăpădit-o, cu casă cu tot, și nu mi-ar fi părut așa de rău. Eu nu mai aveam pe nimeni, nici tată, nici mamă, nici frați... pe nimeni, pe lumea asta. Mai rămăsese mărul singur care îmi era drag. Sub el am crescut. Tu știi câte ceasuri am petrecut noi sub el!

Petru. Da, da.

Lucian. Noi toți trei cu Magdalena... văduceți aminte? Era singurul lucru care mă legă de copilărie și acum, uite, vine un ticălos și-l doboără.

Petru. Mișelie.

Lucian. Par că mi-a sdrobit ceva în inimă (cu vocea încreată și duioasă), am și plâns ca după un mort.

Ana. Ce gând să le vie?

Lucian. Ați văzut? S'a stricat toată frumusețea grădinei.

Petru. Cine mai era la cafenea?

Lucian. Lume multă. Nică nu am băgat de seamă.

Petru. Pe... tata nu l-ai văzut?

Lucian (ascunzând vorba). Ba da... era... (îi face semn să nu mai întrebe).

Ana. Uite... iar s'a stins candela. Să știi că nu-i a bună (o aprinde).

Magdalena. Ce vorbești și d-ta, mamă? N'o fi undelemnul bun...

Ana. Altădată ardeă...

Petru (la semnul lui Lucian se neliniștește și mereu îl întreabă din ochi).

Lucian (șoptindu-i). Las că-ți spui eu.

Petru (privind la ceas). Aproape 11, mamă.

Ana. M'a apucat și somnul. Pe noi să ne iertați. Așa e, Magdaleno, și ție ți-e somn, așa-i?

Magdalena. Da.

Ana. Haidem la culcare. Noapte bună, Lucian, noapte bună, Petre (îl sărută pe frunte, el îi sărută mână).

Petru. Noapte bună.

Magdalena (dându-i mână lui Lucian și vorbește cu ochii). Noapte bună.

Lucian (incet). Dormi liniștită (tare). Noapte bună.

Scena 10.

(S'aude un șipăt de spaimă în camera din stânga, fund. Tresor toti, rămân o clipă împetriji și apoi Ana și Magdalena aleargă în odaie. Lucian în ușe. Petru în mijlocul camerei.)

Petru. Ce e asta?

Ana (înlăuntru). Ce e, dragul mamei, ce e?

Magdalena. Titule, ce e?

Ana. Ce ai visat?

(Se aude întrerupt.) Trifu... lopata... nu-i nimic... Taci, mamă... taci cu mama... (scena încet, încet se potolește.)

Magdalena (apare în ușă).

Lucian. A visat.

Magdalena. Da... zice c'a visat că Trifu voiă să-i dea cu lopata în cap.

Lucian. Ce mai sunt și visurile astea?

Ana (apărând.) Ia, a visat... Du-te, Magdaleno, și te culcă cu el. Încă odată noapte bună. (Ana intră în planul întâi, Magdalena în al doilea.)

Scena 11.

(Petru, Lucian, scena urmează pe șoptite, în colțul drept al scenei).

Petru. Ce e?

Lucian (arătând spre ușile pe unde au eșit Ana și Magdalena). Pst.

Petru. Ce e?

Lucian (cu ezitare și cu părere de rău, în toată povestirea asta). Tatăl tău!

Petru. Ce a făcut?

Lucian. Liniștește-te!

Petru. Iar a făcut ceva.

Lucian. Da!

Petru. Ce?

Lucian. La cărti.

Petru. A înșelat?

Lucian. Da (o pauză).

Petru. Cum, cum s'a întâmplat?

Lucian. Nu prea știu bine. Steteam de vorbă cu primarul. Eră lume multă în cafenea. Deodată se auzi un sgomot mare în fund: Hoțule... ți-am spus să nu mai vii aici. Ticălosule...

Petru. E?

Lucian. Și am auzit apoi câteva palme și-l văzui pe pădurarul că-l aruncă afară.

Petru. Pe tata?

Lucian. Da. Eră cu părul sbârlit și plin de sânge.

Petru. Tata...

Lucian. Da...

(O pauză, Petru rămâne încremenit, tot săngele i se urcă în față, se apucă cu mâinile de cap, vine apoi la masă și cade pe un scaun.)

Lucian (după o pauză). A plecat apoi... Iartă-mă, dar dacă nu-ți voi spune ție, cui să-i spui (pauză). Așă fi vrut să intervin... dar vezi tu... într-o situație ca asta ce să mai faci?

Petru (vrea să vorbească, dar se îneacă și îngâna printre lacrimi). Ce să fac? Ce să fac?...

Lucian (ridică din umeri).

Petru. Nu mai pot... omul ăsta mă omoară, Luciene... simt cum zi cu zi mă omoară... cum a omorât pe mama... Nici o clipă de liniște. În fiecare zi face câte ceva; ceas cu ceas trăesc cu frica în mine de ce are să facă și cu rușinea de ce a făcut. Și m'apasă, simt că m'apasă tot mai mult ticăloșia lui. Ce să fac? Eu nu mai pot... îmi vine să plec în lume.

Lucian. O nu, Petre, nu! Nu te gândi la asta.

Petru. Aici mă înăbuș... nu pot să lucrez nimic, nimic.

Lucian. La plecare să nu te gândești.

Petru. Tu știi cu ce visuri am venit eu acasă! Ți-aduci aminte de serile noastre dela Viena? Ți-aduci aminte? Ce planuri curate! Și cu cătă seninătate venisem să mi le îndeplineșc. Și aici, omul ăsta mi s'a aşezat în drum și nu mă lasă să trec, mă ține în loc, simt cum mă pironește din zi în zi mai mult. Nu mai pot (se ridică)... plec...

Lucian. Nu, Petre, nu e bine...

Petru. Trebuie să plec... și cât de curând... mâne.

Lucian. Petre, dar gândește-te...

Petru. Ce? Ce să mă gândesc? (nervos) știi tu ce va să zică să ajungi să-ți fie rușine de tatăl tău? Știi tu ce chin e asta? Ei bine, mi-e rușnie de tata, de faptelor lui, iată!

Lucian. Liniștește-te, Petre... să ne mai gândim...

Petru. Asemenea oameni să nu aibă copii, nu sunt vrednici să li se zică „tată“, nu, nu... asemenea oameni, dacă legile lumii îi îngăduie să trăiască, să nu se însoare, să trăiască singuri, să se chinuască ei pe ei, să-și simtă singuri mărșăvia faptelor că le apasă sufletul, nu s'o arunce pe seama altora.

Lucian. Liniștește-te, ascultă ...

Petru. Sau și mai mult; știință... de ce n'a ajuns știință să pătrundă, îndată după naștere, firea omului și de găsește în ea germanele putred să-l arunce fără nici o milă, cum își arunca Spartanii copiii schilozi în prăpastie. Atunci ar scăpa societatea de acest putregai, care bântue ca o ciumă dela un capăt al lumii la altul.

Lucian. Așa e, ai dreptate... Dar vezi, ... oricum, ți-e tată, și trebuie să ne gândim altfel.

Petru. Nu mă mai gândesc în nici un fel. Eu plec... asta e, simt că trebuie să plec de aici.

Lucian. Nu-ți dai seama de ce spui. Eu știu că nu ai să pleci, Petre... N'ar fi nici bine și nici frumos!

Petru. De ce?

Lucian. Nu vorbește sufletul tău, când spui așa ceva. Nu poți să pleci. Ai face întocmai ca comandanțul care se dă înapoi în toiu luptei. El scapă, dar cad ceilalți toți. Cum să pleci? N'ai o mamă, n'ai o soră, un frate? Pe ei cui îi lași? Acum au ei lipsă de tine...

Petru. Da, da...

Lucian. Spune-i mama, că de când ai venit tu a început să trăiască și acum s'o părăsești? Așa-i că nu ar fi cuminte și n'ar fi frumos? Acum au ei lipsă de tine, de vorba ta, de sfatul tău, de măngăierea ta.

Petru. Da, da, ai dreptate, nu se poate. Aș fi un mișel.

Lucian. Nici să nu te mai gândești!

Petru. Nu, nu! Cum să-i las pe ei?

Lucian. Dela tine așteaptă și ei un sprijin... Uite... tu știi, eu sunt al tău cu toată inima mea, am crescut amândoi, am fost ca frați... să ne gândim... Să ne sfătuim amândoi... și cu părintele Miron... Trebuie să găsim noi o cale... și să vezi, Petre... să vezi... are să fie bine... tu nici nu bănuiești cum o să trăim noi cu toții...

Petru. Ce crezi să facem?

Lucian. Cu tatăl tău?

Petru. Da.

Lucian. Să mai așteptăm. Dacă vom vedea că merge mai rău... vom vedeă...

Petru. Ce?

Lucian. Mi-e teamă să nu te superi.

Petru. Spune fără frică.

Lucian. Să-l internăm într-o casă de corecțiiune.

Petru (tresare și apoi rămâne pe gânduri. Pauză mare). Zici că a plecat dela cafenea?

Lucian. Da.

Petru. Mă mir că nu a venit acasă.

Lucian. Cine știe?... (se aud tunete mari mai aproape). Auzi ce vreme... Cât e ceasul?

Petru (uitându-se la ceas). 11 și jumătate.

Lucian. Așa târziu? Mă duc (cu o grabă sădită își ia pălăria și celelalte).

Petru. Ce, ți-e somn?

Lucian. Nu, nici nu mă culc încă. Am să stau toată noaptea la pândă.

Petru (neincrezător). Să prinzi hoțul.

Lucian. Da... când mi-a călcăt straturile, tot o noapte ca asta eră, și când mi-a tăiat mărul, tot aşa, tot pe nopți de astea vine; i-am prins obiceiul.

Petru. Și zău, ai să tragă?

Lucian. Fără nici o milă.

Petru (zâmbind). Mai bine du-te de te culcă.

Lucian. Râzi... râzi... ai să vezi tu. (Un tunet puternic în apropiere.)

Petru. Ah! Ce vreme.

Lucian. Mâne are să fie frumos.

Petru. De unde știi?

Lucian. Știu eu, să vezi numai ce frumos are să fie. Noapte bună.

Petru. Noapte bună, Luciene (îi dă mâna și-l însoțește).

Lucian. Ascultă, Petre, dacă vine... (face un gest) până nu te culci tu, spune-i să dea mâne dimineață pe la mine, dar de dimineață de tot, să-i dau parale să-și plătească ce are de plătit.

Petru. Ia nu-ți mai arunca banii pe...

Lucian. Oricum nu poți să-l lași așa... Spune-i, auzi? și mâne cu bine (iese. S'aude ploaie și tunete).

Scena 12.

(Petru revine închizând ușa repede de frica vântului. Se oprește la ușă, pe gânduri. Coboară apoi vre-o doi pași și stă nedumerit. Vede candela că se stinge iar. O aprinde. Nu știe ce să facă. Se apropie de Biblie, se apleacă pe ea și stă gânditor. S'aude cântecul nebunului printre tunete. Petru ascultă cu față intunecată. Cântecul se pierde înceț-încet. Se scutură, ca și când ar vrea să-și alunge gândurile. Și vine la birou să lucreze. Scrie puțin și apoi caută, printre cărți,

o carte. N'o găsește... și-aduce aminte că e în camera lui. Ia lampa și se duce. Scena rămâne luminată de candelă. Toate aceste se fac încet, căt se poate.)

Marcu (intră cu mișcări de hoț. Își bagă capul întâi pe ușă, priveste, intră și ascultă un moment. Se repede apoi la iconiță, o ia din cui și o bagă sub haină. Când se întoarce să fugă dă ochi în ochi cu Petru, care vine din camera lui, rămâne incremenit și-i cade iconița de sub haină. Tresare și-si lasă capul în jos. Când își ridică ochii întâlnescă privirea lui Petru care-l face să se dea înapoi și cade pe un scaun. Petru pune lampa pe o meșcioră în dreapta, ia iconița cu multă liniște, o pune la loc și apoi se apropie de el cu compătimire. În tot decursul scenei se aud tunete și ploaie).

Petru. Ai venit?

Marcu (tace).

Petru (se apropie de partea cealaltă a mesii și se așează pe scaun). Ești ostenit?... Vrei să stai puțin de vorbă cu mine?

Marcu. (E amețit și se ingâna la vorbă.) Cu tine?

Petru. Da.

Marcu. Și ce ai să-mi spui?

Petru. (Tace.)

Marcu. Credeam că văți culcat.

Petru. Nu toți.

Marcu. Văd.

Petru. Mai sunt unii cari veghează.

Marcu. Tu.

Petru. Eu... (pauză). Vezi unde ai ajuns?

Marcu. Ce-ți pasă?

Petru. Cum ce-mi pasă, mă doare.

Marcu. Te doare.

Petru. Îmi ești tată.

Marcu. Și apoi?

Petru. Îți bați joc de mine.

Marcu. De tine?

Petru. De mine... de mama... de toți ai noștri.

Marcu. Ce am eu cu voi?

Petru. Cum?

Marcu. Fac ce vreau.

Petru. Așa... și ne faci de râs pe noi.

Marcu. Ce v'âm făcut?

Petru. Mai ai și curajul să întrebi? (pauză). Unde-ai fost?

Marcu. N'am să-ți dau socoteala.

Petru. La cafenea.

Marcu. La cafenea.

Petru. Te-au bătut.

Marcu. Cine a zis?

Petru. Și te-au dat afară... Astea sunt fapte? Și mai întrebă ce ne-ai făcut!

Marcu. Hei, dacă aveam parale...!

Petru. Ce?

Marcu. Așă fi căștigat.

Petru. Și fiindcă nu ai avut te-ai apucat să înseli... Ascultă. Te rog să-mi vorbești serios.

Marcu. Tie?

Petru. Mie.

Marcu. Hm!!...

Petru. Tată, nu mai sunt copil. În fața D-tale stă un om.

Marcu (ironic). Un judecător.

Petru. Un judecător.

Marcu. Măi, măi!...

Petru. Tată!... ascultă tată, ascultă-mă... Gândește-te puțin, numai un moment gândește-te limpede... Nu vezi D-ta în ce stare ne-ai adus?

Marcu. În ce stare?

Petru. Uită-te în casa asta, uită-te... uite ce mizerie...

Marcu. Ce-ți pasă ție?

Petru. Pe mama ai chinuit-o, Magdaleni, i-ai mâncat zestrea, puțină câtă aveă...

Marcu. Ce-ți pasă ție?

Petru. Ti-ai bătut joc de toți și pe zi ce merge te îngropi tot mai mult în noroi. În loc să te gândești...

Marcu. Nu mă gândesc.

Petru. În loc să asculti de noi...

Marcu. De tine!

Petru. D-ta te cufunzi tot mai mult în prăpastie.

Marcu. Ce-ți pasă ție?

Petru. Îți port numele!

Marcu. Nu-l purtă dacă nu-ți place.

Petru (din ce în ce mai nervos). Știi ce vorbești?

Marcu. Știu.

Petru. Va să zică aşa.

Marcu. Așa.

Petru. Tată... ascultă-mă...

Marcu (cu indignare). Și ce mă judeci tu?

Cine ești tu să mă judeci pe mine?

Petru. Îți sunt copil.

Marcu. Ei, și-apoi?

Petru. Faptele D-tale se răsfrâng asupra mea și nu-mi place.

Marcu. Ei, și?

Petru. Mă umplu de noroiu.

Marcu. Și ce vrei?

Petru. Să nu le mai fac! (Se scoală, se plimbă prin odaie enervat, se oprește o clipă în loc și apoi revine hotărît.) Nu vezi unde ai ajuns? Uite-n ce hal ești! Plin de noroiu. Uite sănge colea, uite... (pe cămașă).

Marcu (se smucește)....

Petru. Ai furat tot din casă. A mai rămas iconița asta. Ai venit s'o furi!! Noroc că te-am prins (imperios). Unde ai vrut s'o duci? Răspunde!

Marcu. Nu știu.

Petru. Ai vrut s'o vinzi, așa-i, spune?

Marcu. Nu știu.

Petru. (Se plimbă iară, se oprește ca săpânit de un gând nelimpede încă, apoi revine.) Ascultă, vrei să te îndrepți?

Marcu. Ce să fac?

Petru. Să te îndrepți!

Marcu. Vezi-ți de treabă.

Petru. Am să te silesc.

Marcu. Tu?

Petru. Eu (pauză). Răspunde!

Marcu. Ce ai tu cu mine? De când ai venit acasă nu mă lași în pace. Ce crezi, învățătule, că o să ascult eu de D-ta?

Petru. Nu vrei s'asculti?

Marcu. Nu!

Petru. Ca un nour negru te-ai aşezat deasupra casei noastre de nu mai poate să pătrunză soarele..... și noi vrem lumină, înțelegi? Vrem....

Marcu. (Râde).

Petru. Ascultă, D-ta ești un nevrednic de vieată. Nu faci decât rău. Ai călcăt în picioare tot ce trebuiă să-ți fie sfânt. Ți-ai sdrobit familia și ca dascăl, în loc să fii mândru de chemarea asta pe care n'o meritai, D-ta ți-ai bătut joc de ea, ți-ai bătut joc, de neam, D-ta, înțelegi? Și apoi adineauri te prind furând, și mai ai obrăznicia să-mi râzi în față. De sigur, nici nu-ți mai dai seamă, nici nu mai poți să simți, ești ruinat cu desăvârșire. (Se plimbă agitat).

Marcu. La fugi în colo. Ce te sdrobești așa pentru nimica toată. Am să plătesc eu ce am de plătit, n'am să te pui pe tine.

Petru. Da, dar când?

Marcu. Când voi avea bani. Dacă și avea acum, acum m'aș duce....

Petru (amintindu-și). Mâne să te duci la Lucian, de dimineață. Auzi? A fost aici. Adineauri a plecat. Zicea să te duci mâne dimineață la el să-ți dea...

Marcu (inviorat). Să-mi dea parale?

Petru. Da.

Marcu. Așa a zis?

Petru. Așa.

Marcu. Ei, vezi? Iacă.... am să plătesc și ce ai să mai zici?

Petru. Numai să plătești.

Marcu. Plătesc. (După un moment de gândire, cu intenție.) De mult a plecat Lucian?

Petru. De câteva minute.

Marcu. Și-a zis el că...

Petru. Da, des de dimineață...

Marcu. (După un moment de gândire, cu mai multă intenție.) Cât e ceasul?

Petru. Aproape 12.... (îndreptându-se spre cameră lui). Nu te duci să te culci?

Marcu (zâmbind șiret). Nu.

Petru. Să stingi lampa... (vrea să intre în cameră).

Marcu (oprindu-l). Și... zici că n'a plecat de mult Lucian?

Petru (din prag). Nu. Adineauri (ese).

Marcu. Mâne dimineață?! Nu! Mai bine acum. (Rămâne pe scaun, uitându-se lung spre ușa camerii lui Petru. Se ridică apoi cu grije, par că s-ar feri să nu fie simțit și se oprește în mijlocul scenei. Ascultă un moment. Privește când la ușa lui Petru, când la ușa din fund. În sfârșit se decide și pornește în vîrful picioarelor spre fund. Când ajunge la ușe, un tunet puternic, se oprește ca și când n-ar vrea să mai iasă. Stă un moment în cumpănă, apoi, privindu-și hainele ude, face o mișcare prin care ar vrea să zică: și așa sunt plouat. Își ridică gulerul dela haină, își indeasă pălăria pe cap, mai aruncă o privire, ascultând spre camera lui Petru și ieșe afară. Din prag se uită înspre grădina lui Lucian ridicându-se în picioare.) Lucian nu s'a culcat încă. (Apoi dispare lăsând ușa întredeschisă).

Petru (apare în prag în vestă, desfăcându-și cravata.) Ascultă, să nu uiți.... (vede scena goală) Știam că are să uite lampa... (Pornește spre lampa și când dă s'o stingă vede ușa întredeschisă). A plecat iar (se duce la ușa camerii lui Marcu, planul I. dreapta și ascultă. O deschide). A plecat. (Îi fulgeră prin minte că s'a dus la Lucian. Se luptă cu sine. În sfârșit se repede la fereastră, se uită. Pornește alergând spre eșire).

Magdalena (apare în pragul camerii ei într'un capot alb, somnoroasă și veselă. Șoptește). Petre, ești singur?

Petru (mirat). Da.

Magdalena (se aşeză pe canapea în stânga și-l chiamă cu gesturi de copil). Vino 'ncoa! ne-am învoit cu toții să nu-ți spunem nimic, dar nu pot; ar fi o nedreptate să nu știi și tu...

Vino 'ncoa! E o veste bună. Vino! Șezi colea, (Petru se aşeză lângă ea, vădind o neliniște grozavă de ce are să se întâmple.) Vream să vin să-ți spui mai de mult, dar nu știu cum m'a furat somnul. (Punându-i mâinile pe umeri). Uite.... mâne.... dar să nu le spui că ți-am spus eu.... mâne.... (se aude împușcătura). (Amândoi rămân incremeniți. Tunete puternice.)

(Cortina cade.)

Cântec.

De-ași înțelege rostul vieții mele
Și jertfele ce le-am adus — cântând
În loc să-mi stați în drum cu vorbe rele,
V'ati închină genunchii, tremurând.

Nu 'n fața mea, în fața celor care
A 'ntreținut în sufletul meu vie
Cu sfânta și frumoasa lor cântare
Prin nopți pustii curata poezie.

Maria Cunțan.

Scrisoare.

Mi-aduc aminte, pare c'a fost vis
Cum te-ai ascuns și alții mi-au deschis,
Când intr'o zi dé iarnă pe 'nsurat
La ușa ta pe prag am tremurat.
Totuși mai viu și azi din când în când
De-ți mai cerșesc un sfat sau un cuvânt,
Și tu cobori la mine 'n poezii...
Străin, dar mă înveselești când vîi.
E-o bucurie tristă ce mă doare
De-mi tremură condeiul pe scrisoare

Cum stăm atunci alătorea, la sfat,
Văd lucrul meu de viscol destrămat,
Imi duce vântul firele aurii
Din care-mi impletisem bucurii
Dar imi rămâne răsucitul tort
Din care-mi țes cămașă ca s'o port,
Pe care mi-l albește lacrâma
Și care nu se va mai destrămă.

Maria Cunțan.

„Spre soarele apune“.

Rămâi...
De-acum încolo, pe drumuri osebite,
Ne vom purta ființa răzleți, în larg de lume;
Aducerea aminte a clipelor iubite
Ne-o ușură povara spre soarele apune.
Povestea vieții stinse mereu o să ne poarte
În suflete durere și lacrâmi în privire,
Pe calea hotărâtă în drumul inspre moarte.
— Răzleți copii ai urei născute din iubire.

Rămâi...
Nimic să-ți pese de cel pierdut în lume,
De celce-acum te lasă străină 'ntre strâine,
Și nici să-ți dai cu gândul,
Să nici imi știi de nume;
Te las, trecutul vremii durerea fi-o aline
Și ochii tăi, copilă, opreștei de-a mai plângă
Pe urma unui suflet pierdut pentru vecie:
— O stea scăpată 'n haos, o stea care se stânge —

Rămâi...
Îngroapă-ți visul ce-amaruri îți ivie.

C. Ardeleanu.

Cronică bucureșteană.

Introducere. — Bucureșteanul.

A fost odată o vreme când, pentru noi Români, soarele răsareă la Blaj, orașul școalelor și al luminiilor, care a contribuit în atât de largă parte la trezirea noastră din amorțeala de veacuri. Mai nainte vreme soarele răsareă în lașii lui Vasile Lupu și ai Mitropolitului Varlam, și, în urmă, — dacă trebuie să credem pe d-l Maiorescu, — în lașii „Junimii“. Acum în urmă, — cel puțin aşa ne asigură d-l Slavici, — soarele răsare la București. Ceeace e sigur e că Bucureștii au atras și au absorbit cea mai însemnată parte a activității românești, pe toate terenurile. Dacă e bună sau rea această centralizare, o altă chestie. Deocamdată o constatăm, și de aceea ne propunem să stăm de vorbă, cel puțin odată pe lună, cu ceteriorii acestei reviste despre ce se zice și ce se face în ceteata lui Bucur, despre ce se mai petrece pe la București și ce mai fac Bucureștenii.

Mai întâi de toate ce este Bucureșteanul? Formează el în scara zoologică un tip aparte, ca Vienezul, ca Parizianul? Desigur că da, deși nu se poate defini, cu „genul proxim și diferența specifică“, după cum cere logica, se poate însă descrie în părțile lui caracteristice.

Să încercăm.

*

După o observație superficială s'ar părea că Bucureștenii se împart în: Bucureșteni din provincie, Bucureșteni dela Paris, Bucureșteni din Galia, cu un mic stagiu în Moldova, și în Bucureșteni din București. Această împărțire este arbitrară, căci Bucureșteanul nu trebuie neapărat să fie originar din București: Cel mai spiritual și cel mai poet dintre umoriștii noștri, amicul George Ranetti, este născut la... Mizil.

Ce e mai mult, nu e nevoie nici ca Bucureștii să fie reședința lui obișnuită: Caragiale e născut la Ploiești și săde la Berlin, ceeace nu-l împiedecă de a fi cea mai pură expresie a Bucureșteanului, cel mai competent și mai bun pictor al vieții lui.

O singură specie nu se poate acclimată și confundă cu adevaratul Bucureșean, anume Bucureșteanul din Galia. De geabă își schimbă numele, înzadar își face glasul dulce ca fagurele de miere — (*Honig man qui mal y pense*), — Bucureșteanul îl recunoaște îndată și îl tratează cu zât! când se apucă să facă piese de teatru în cari pornografia fine loc de duh și în cari plătitinea înlocuește originalitatea.

Bucureșteanul e cam rău de gură. Își bate joc ușor de toți și de toate, și de el însuși, și gluma lui e căteodată cam macabră: Un biet cărciumar a avut nenorocirea să-și piardă un ochiu. Indată „stabilimentul“ lui a fost numit: „La trei ochi în plăpumă!“

Bucureșteanul e cam „bagabonț“. Îi place mișcarea. Când nu-l mai trezesc din somn trompeții simpatiului căpitan Tibică anunțând un foc în mahalaua cutare, el ia trenul și se duce la Constanța să vadă marinarii revoltăți de pe Potemkin. Acolo se amestecă în treabă, strigă, se revoltă, se entuziasmează, dă 20 de franci pe o bucătică de panglică dela bereta unui marină, și are ce povestii zece zile prietenilor despre cele văzute și nevăzute, întâmplate sau închipuite.

Totuși, orașul lui îi place așa cum este.

Deși nu e refractar la inovațiile civilizației și le înțelege îndată folosul, — totuși nu-i vine la socoteală să i se schimbe obiceiurile și numirile cu cari s'a învățat. Doctorul Minovici deabă își începe construcția lugubră, dar folositoare, de pe malul Dâmboviței, și Bucureșteanul ziceă: „Să mă vezi“ sau „să te văd la... morgă!“

Costum de oltean. (România).

In schimb Calea Victoriei pentru el e tot „podul Mogoșoaiei“, Hala Grivița e „Matache Măcelaru“, strada Carol e „Ulița frângeză“ și extremitatea Căii Moșilor este „capul podului târgului d'afară“.

Intr'una din străzile dinspre gara de Nord se găsește o casă mică cu o grădină în față. În această grădină se află o statuă de calcar, o veche rămășiță din cine știe ce parc boeresc, care se rezamă în mod lamentabil de un pom. Bucureșteanul, când vorbește de acea parte a orașului, zice: „la omul de piatră“. În zadar Primăria, condescendentă, a botezat acea stradă: Strada Sculpturii, — Bucureșteanul, ca o protestare împotriva profanării artei lui Phidias, ii zice și-i va zice: „la omul de piatră“.

Bucureșteanul e om de gust, e artist... E însă un artist paradoxal. Reține melodia care merită să fie reținută ca și miorăitura stupidă cu care pisează pe contemporanii lui. Dela Zilele-mi trece... Când tocă la Radu-Vodă... Nu pot, dragă lancule, gustul să îl fac... și până la Colea 'n grădiniță... și De astăzi tu dar fă ce vrei... lui ii trebuie o melodie care să-i sbârne în minte când se duce la slujbă, la percepție sau la piață.

Bucureșteanul e bun gospodar. Se plânge de cătăvârte vreme că viața e scumpă, dar are o explicație a lui pentru acest amănunt supărător al vieții. Scumpirea traiului nu vine numai din pricina pe care o tălmăcește Tase Clipici, amicul lui Ion Gorun. El o explică astfel: Olteanul, lăptarul, zarvagiul, măcelarul însășă pe bucătăreasă, bucătăreasă pe cucoană și cucoana pe boer, — și asta e scumpirea traiului!

Sătuncii, supărăt, Bucureșteanul pleacă singur în piață. Cunoaște toate locurile unde se vând lucrurile bune și ieftine. Merge la hală, unde cunoaște pe toți măcelarii, cumpără o fleică „de unde suge ursul“, un

mușchiulet, un crăpcean de câteva ocale, un coș cu zarzavaturi și altul cu fructe, un pepene galben și unul verde „pe tăete“, adeca pe incercate, — le pune pe toate într'o birjă cu un comisionar și le trimite acasă. Până să ajungă lucrurile, Bucureșteanul mai ia o ţuică la băcănia din colț, fiindcă a uitat să cumpere telemetă de Brăila, mai dă un rând fiindcă a venit dom' comisar... și ajunge acasă... la trei după masă.

— Uite, soro, aşa se târguește! Si bun, și... ieftin. Bucureșteanul știe să fie și erou. Dar eroismul lui este simplu.

La 13 Septembrie 1848, când au intrat Turci în București și au ocupat cazarma din dealul Spirii, la cassa regimentului rămăsesese de sentinelă un Bucureștean care nu știa de cele ce se petrecuseră afară. Tarcii încearcă prin semne să-i explică că trebuie să se predeă căci rezistența e zădarnică.

— Păzeă, că dau!... Să vie căpraru, și garda, și ofițeru...

— Au murit cu toții, — i se răspunde.

— Atunci, păzeă!

Și dupăce să a închiat în odaie a început să tragă pe fereastră în mulțimea Turcilor, până ce aceștia, spărgând ușa, au tăbărit asupra lui și l-au omorât.

Și tot Bucureștean era și căprarul de călărași care, într-o recunoaștere din răsboiu pentru independență, a dat cu plutonul lui peste niște Cerchezii care făceau deasemeni o recunoaștere.

Soldați tineri, de o parte și de alta, s-au repezit unii la alții, mai mult în giumă, până ce căprarul nostru simți că sabia Cerchezului care trecuse pe lângă dânsul ii tăiașe mantaua și ajunsese la piele. Atunci ridică și el sabia, și strigă la ai lui:

— Aoleo!... dați, mă, că aici e „pe tăete“.

N. G.

Dări de seamă.

Ecaterina Pitiș, *Poezii*, Ed. „Minerva“, București 1909, 168 p. Prețul: Lei 1.50.

Dacă am avea în Ardeal o viață culturală mai intensivă cu preocupări literare mai sincere, izvorite din necesitatea sufletească a omului cult de a urmări literatura poporului din care face parte, apariția unui volum de poezii ca acela al domnișoarei Ecaterina Pitiș din Brașov ar trebui să deștepte un interes general. Atunci publicul s-ar grăbi să-l cetească și mai ales femeile și fetele noastre ar regăsi atâtea bătăi tainice ale inimii lor proprii în cadență limpede și muzicală a acestor poezii lirice. Căci domnișoara Pitiș este o poetă adevărată. În poezile ei trăiește sufletul ei, cântecul acesta sunt expresiunea firească a unor emoții sufletești așa cum s'au desprins dintr-o inimă simțitoare de femeie. Iar fineța simțirii și talentul original al autoarei le dău o valoare poetică deosebită. În aceste versuri clare nu veți găsi poză, nu veți găsi

sensăii căutate nici icoane măiestrite, care tradăza truda cheltuită de fantazie cu născocirea lor. Simțirea e adevărată și expresiunea simplă și naturală.

Nu voi încerca aici să construiesc din poezii viața și ființa sufletească a autoarei, nici să-i fixez locul printre celealte scriitoare ale literaturii noastre. La acestea în grija criticiilor de profesiune. Poezii în care vibrează atâtă simțire ca în acele ale domnișoarei Pitiș, nu cer altceva decât să fie cetite, simțite și de alții, numai atunci și-au îndeplinit chemarea. Iar aceste rânduri nu vor să fie o analiză a unui volum, ci să îndemne pe căt mai mulți a-l ceti. Oriunde îl vor deschide, vor întâlni același vers muzical, fin, care dă atâtă farmec poeziilor domnișoarei Pitiș. În adevărt trebuie să-i socotim autoarei ca un merit deosebit că întrebuințează o limbă atât de frumoasă și de curată și-o știe turnă într'o formă atât de armonioasă. Dar căt de variate sunt formele în care emoțiile acestui

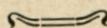
suflet simțitor par a-și găsi, fără trudă și silă, expresiunea lor firească. Cântecul, care, cu cât e mai simplu, cu atâtă e mai expresiv și care, la d-șoara Pitiș, îmbracă adeseori forma poeziei noastre populare, sau poezia mai lungă elegiacă cu rima aleasă și sugestivă, cu strofa încheiată uneori printre un vers scurt, care produce efectul unui ecou, aşa cum a introdus-o Eminescu în poezia noastră, sau forma de idilă în genul lui Coșbuc, cu strofa lungă și rimele implete, sau gazelul chiar și sonetul, toate aceste forme d-șoara Pitiș le mănuiește cu aceeași grație sigură, care nu e rezultatul unui studiu migălos, ci al unui fericit simț pentru armonie înăscut. Cetii cele 11 sonete și vești simți cătă muzică și armonie e în versul d-șoarei Pitiș. E caracteristică chiar predilecția poetei pentru această formă care cere, spre a izbuti, o deopotrivă cristalizare a fondului.

Să nu se creadă însă că d-șoara Pitiș ar fi numai o artistă a formei. La dânsa fond și formă sunt, aproape totdeauna, în desăvârșită armonie. Tocmai aceasta dă poezilor ei nota atât de simptică de naturală. Ea izbutește aproape deopotrivă de bine să redeă simplu și sugestiv o emoție, o stare sufletească, sau să zugrăvească icoane pe căt de gingăse pe atâtă de plastice. Bucătile pe care le reproducem le-am ales astfel ca să se poată vedea diferențe laturi ale talentului d-șoarei Pitiș. Asemănări „Cântecul“ cu „Sonetul“ sau cu micul pastel „Cu steaua“ și vești

înțelege deosebirea de care vorbiam mai sus. În deosebi se arată arta d-șoarei Pitiș în zugrăvirea de pasteluri cu nota intimă sufletească, cum o găsim la losif, de idile, care se înșiră lângă ale lui Coșbuc și ale d-șoarei Cunțan, de icoane delicate cu pomi în floare, și „fluturi galbeni“ pe ramuri înflorite, cu flori legăname de vânt, cu flori de umbră, cu „vâl albastru“ ce „se urzește sau se destramă în văzduhuri“ etc. Din acest fond de gingăse icoane din natură, se desprinde cu multă fineță și discreție sentimentul de cele mai multe ori duios, sau căte un fragment mai mare chiar de viață omenească, căruia îi servește drept cadru. Astfel se închiagă, în multe din sonete și în alte poezii, mici tablouri de o rară delicateță a coloritului — dacă putem zice aşa — și pline de o intimă și comunicativă viață sufletească. Uneori se îmbină atât de fericit diferitele elemente, plasticitatea și gingășia pastelului cu nota intimă lirică a idilei, cu forma poeziei populare și cu elementul muzical ca în „Idila“, care pare a-și aștepta numai compozitorul.

Nu putem recomandă destul de călduros volumul d-șoarei Ecaterina Pitiș tuturor iubitorilor de literatură cari nu se mulțumesc cu jocuri de icoane oricăr de artistice, ci caută mai presus de toate, un fond sufletesc adevărat. Dacă am avea interesul literar, de care vorbiam la începutul acestor rânduri, poeta și-ar află din belșug răsplată, atât de bine meritată, de a fi cetăță, căt mai mult cetăță.

I. Borgia.

Cronica.

Literaturile și limbile române. În cunoscuta publicație a lui Paul Hinneberg, „Die Kultur der Gegenwart“, a apărut volumul al XI, I, din partea întâia, intitulat „Die romanischen Literaturen und Sprachen mit Einschluss des Keltischen“ de cei mai buni specialiști în materie. Despre literaturile române vorbește d-l Heinrich Morf, iar despre limbile române d-l Wilhelm Meyer-Lübke, ambii romaniști vestiți, primul profesor la Academia pentru științele sociale și comerciale din Frankfurt a. M., iar al doilea profesor la universitatea din Viena. Credem că părerile acestor doi invățăți privitoare la originea Românilor vor interesa pe mulți, mai ales acum când discursul de recepționare al d-lui Duiliu Zamfirescu a atras din nou atențunea asupra acestei probleme. Iată ce scrie d-l Meyer-Lübke: „În sfârșit limba românească. Românii se găsesc astăzi cu totul despărțiti de ceilalți neolatini, în masă compacte, în regatul României, în Banat, în Ardeal și în Bucovina, iar în grupuri mai mici în Macedonia, în Meglenia, în Val d'Arsa din Istria. Ei nu sunt, după toate probabilitățile, urmașii coloniștilor din Dacia, ci fapte lingvistice și istorice arată că pe țărmlul drept al Dunării, în Moesia, era o populație română deasă, capabilă de expansiune și nevoită la expansiune, de unde ea, în vremuri cari nu se mai pot determina, a

emigrat spre est și spre nord și s'a așezat în ținuturile pe cari le locuește astăzi, probabil găsind încă, în parte, resturi de popoare înrudite ca viață și ca limbă. În pribegie ei a ajuns departe până în Galitia și Moravia; numele Huțulilor (românește „hoțul“) în Galitia de est, numele de localitate „Walachisch-Meseritsch“ în Moravia și a ne sunt mărturie. S'a întins și spre vest, peste Karst, până în Istria, unde odinioară eră mult mai numerosă ca astăzi. Deși despărțirea teritorială a contribuit la o evoluție dialectală deosebită, aşa că se poate face deosebire între limba dacoromână, megleñă, macedo-română (aromână) și istro-română, totuș deosebirile de limbă în marginile singuraticelor ținuturi sunt mult mai neînsemnante ca în peninsula iberică.“ Apoi amintește de particularitățile caracteristice ale limbii române: postpunerea articolului și formarea viitorului cu „voiu“, cari se găsesc și în limba albaneză și cea neogreacă. Ceeace ar dovedi iarăși formarea limbii românești în dreapta Dunării, părere pe care o susține, cu oarecare rezerve, și d-l Ovid Densușianu.

D-l H. Morf, în introducerea D-sale despre „Die Entstehung der Romania“, scrie: „Peste peninsula balcanică se revărsă, pe la anul 600, un potop de popoare slave, care rupse și cutropă romanismul

iliric și prin aceasta distruse și legătura dintre Romania de vest și de est. Din țara de origine a poporului roman de est, din Sirmium și Moesia Superior (Serbia) populația emigră, mai târziu, spre nordost peste Dunăre în Dacia veche: „Welsch”-ii de astăzi ai României, Transilvaniei și Basarabiei. Alte resturi risipite ale acestor Romani (Români) balcanici se mai găsesc în Macedonia, Albania, Grecia și Istria.

Ce-i și cu știința asta, vrea să ne balcanizeze cu orice preț!

Partea d-lui Morf despre literatura română o vom discuta într'un număr viitor. O vom face cu o deosebită plăcere, fiindcă am avut fericirea să cunoaștem personal pe d-l Morf, care a stat vre-o trei săptămâni în Sibiu, interesându-se de-aproape de limba, literatura și cultura poporului nostru. Și nădăjduim că D-sa s'a depărtat din mijlocul nostru cu cele mai bune impresii.

O. C. T.

Negru Vodă la Academie. În sufletul poporului român de șepte veacuri trăiește o figură legendară, figura lui Ragu Negru, Domnul Făgărașului, carele — trecând munții — a întemeiat Țara Românească. Asupra acestui descălecătat cercetările istorice nu și-au spus încă cuvântul definitiv pe care să-l primească toți istoriografi.

Eruditul și, în hărcia sa, pururea Tânărul bătrân d-l Dr. At. Marienescu aduce din nou în discuție chestiunea lui Negru Vodă. Avem înaintea noastră Analele Academiei române Tom. XXXI. Mem secției istorice, cuprinzând disertația d-sale, intitulată: Negru Vodă și epoca lui. Nu începe în cadrele acestei cronică să urmărim pas de pas studiile comparative, ce le face d-l Marienescu, pentru a ajunge la rezultatele sale istorice, prin cari redă icoana întemeierii României. Reținem dintre ele următoarele:

a) Descălecarea având loc la anul 1215 (nu 1241, nici 1290) și anume în Câmpulung. Cauza ei a fost depoșederea Românilor prin cavalerii teutoni, colonizarea de regele Ungariei în țara Bârsei. Români au fost pur și simplu scoși din proprietățile lor avitice.

b) Noua țară, în care a descălecătat Radu Negru, adecă teritoriul dintre Carpați și Dunăre pe deosebirea și dintre Olt și Siret pe de altă, se numează pe atunci Transalpina și fusese cucerită tot prin cavalerii teutoni pentru regele Ungariei. Radu Negru rămâne ascăadar și în noua patrie vazalul regelui Ungariei, deosebirea era numai aceea, că aci nu mai era strămtorat de teutoni, dimpotrivă oamenii săi se răslătesc peste întreg teritoriul pomenit și el însuși căpătă domnia peste acest teritor, care de aci înainte începe a se numi Ungro-Vlachia.

c) Se întâmplă însă din norocire, că cavalerii teutoni se răsvrătesc împotriva regelui și încină teritoriile, cucerite de ei, Papei ca supremului lor suveran, răsvrătire, pentru care regele Andrei al II-lea dădea la anul 1225 și scoate din țară cu armata. Țara lui Negru Vodă se desvoaltă acum mai liber sub el și urmășii lui, care însă nu sunt voevozii aflați în același timp în Oltenia, fiindcă aceasta își avea voivozii proprii

și nu s'a ținut de Ungro-Vlachia lui Negru; — Unirea Olteniei cu Muntenia s'a făcut numai după anul 1285, dând ființă Țarii Românești.

Acstea sunt în câteva cuvinte rezultatele d-lui Marienescu, cari desigur vor fi după merit apreciate de cercetătorii trecutului nostru.

N. M.

*

Adunarea Societății pentru fond de teatru român. Pentru întâia dată s'a întrunit adunarea generală a acestei societăți sub noul ei președinte, Dr. Ioan Mihu, ales anul trecut, la Oravița. Dela spiritul ager al acestui distins fruntaș, pătruns de un remarcabil simț al realității și condus de vederi întemeiate pe logica faptelor, lumea românească se aştepta, pentru Societatea de teatru, la începerea unei epoci noi. Și aşteptările acestei au fost pe deplin adevărate prin programul desfășurat de noul președinte în discursul prin care a deschis adunarea generală dela Alba-Iulia (19 și 20 Septembrie n.).

Accentuând că „pentru conservarea sufletului nostru românesc nu e de ajuns numai o clasă de intelectuali, ci avem lipsă indispensabilă de o țărănimă luminată și de o clasă de mijloc”, concluse că „Luminarea și trezirea lor la viață națională conștientă trebuie să fie una dintre preocupările neincedate ale Societății”.

Tinta aceasta se va putea ajunge:

1. Prin cultivarea teatrului țărănesc în comunele rurale. Și anume: îngrijindu-se societatea de piesele teatrale potrivite; intervenind la autoritățile bisericesti și școlare să îndrumă învățătorimea și dăscălii mea să aranjeze, fiecare an, cel puțin câte 2 reprezentări cu concursul tineretului; făcându-se o propagandă înțeleaptă în presa românească.

2. Prin cultivarea teatrului studențesc (reprезентаții teatrale date de învățătorimea dela licee și preparandii, sub îngrijirea unor profesori sau a unor bărbăți de încredere ai societății).

3. Prin câștigarea industriașilor și meseriașilor pentru mișcarea teatrală (cerându-se concursul lor la reprezentări teatrale date de diletanți).

4. Impunându-se bursierilor societății ca, în fiecare vacanță de vară, să aranjeze câte o reprezentăție teatrală cu concursul diletanților.

In ce privește alcătuirea unei trupe ambulante, noul președinte ține de justă dorință celor cari doresc a vedea că mai incurând realizarea acestui factor însemnat pentru mișcarea noastră teatrală, — e, insă, de părere că tinta aceasta se va putea ajunge mai ușor lăsându-se realizarea trupei ambulante în sarcina inițiativei particulare, mărginindu-se societatea să subvenționeze trupa după alcătuirea ei.

Noul președinte a trecut numai decât și pe terenul faptelor reale, dăruind Societății suma de 10.000 de coroane cu menirea că din veniturile acestui fond: 1) să se premieze și publice piese teatrale potrivite; 2) să se premieze și publice colecțuni de muzică populară românească, sau compozitii muzicale originale cu motive românești.

Discuțiile ce s'au pornit, pe baza raportului comi-

tetului central, s'au urmat toate în cadrele acestui program desfășurat de noul președinte al Societății, ale cărui expuneri lămurite au făcut adâncă impresie asupra auditoriului.

Hotărîrile adunării generale n'au fost, însă, în deplină conglăsire cu programul desfășurat de d-l Mihu. Admitem și noi că alcătuirea unei trupe ambulante se poate lăsa în sarcina inițiativei particulare, — dar Societatea ar trebui să furnizeze elementele acestei trupe, acordând burse celor cari se simt chișmați să se dedice teatrului. Înainte de toate avem nevoie de actori dramati și Societatea până acum n'a acordat burse decât la doi actori de meserie (celelalte burse și ajutoare s'au acordat pentru conservatoriile de cant), iar pe viitor Societatea nu va mai acordă nici o bursă... De unde să-și recruteze, dară, inițiativa particulară elementele trupei ambulante pe care o va subvenționa Societatea?

De altminteri, adunarea generală a decurs în cadrele obișnuitorilor serbări: banchet, petrecere poporală concert și teatru.

Sub conducerea d-nei Elena Hossu-Longin și a d-șoarei Tiberia Barcianu, „Reuniunea femeilor române“ din Hunedoara a aranjat o admirabilă expoziție de lucruri de mână și de țesături, lucrate în atelierele din Orăștie ale Reuniunii.

Averea Societății cu finea anului de gestiune (30 Iunie 1909) a fost de 451 798 cor. 29 f. La adunarea generală s'a mai încassat, dela membri noi, suma de peste 8000 cor.

*

Societatea de colportajiu. S'a vorbit foarte mult de ea. Cineva a lansat ideea, în „Drapelul“ din Lugoj, căr fi bine să se înființeze, pentru a se răspândi mai ușor ziarele, revistele și cărțile. Pe urmă ține-te discuție. Vorbăria multă tot a avut un rezultat pozitiv. Secțiile științifice-literare ale „Asociației“ au hotărît să se ocupe de ea și să vină, în adunarea generală cu o propunere concretă, cum s'ar putea înființa numita societate.

Noi credem că înființarea unei societăți de colportajiu e prematură. N'avem nici cetitori, nici ziare și cărți suficiente ca să se poată susțineă o asemenea societate a cărei regie nu ar fi tocmai ieftină. După părerea noastră ar fi mai bine, dacă „Asociație“ ar angajă o persoană, care ar avea să răspândească ziarele, revistele și cărțile recomandate de secțiile științifice-literare. Pe lângă colportajiu ar putea să inscrie membri, să înființeze biblioteci la sate și să țină prelegeri poporale. Prin urmare trebuie să fie o persoană cu oarecare pregătiri. În ce privește retribuția acestei persoane, „Asociație“ ar putea fi scutită de cheltuieli. Editurile ziarelor, revistelor și cărților pe care le-ar răspândi, desigur s'ar invoi să plătească anual o cotizație, din care i s-ar creă o retribuție regulată, pe lângă care colportorul ar avea și % din incassări. Amănuntele sunt multe și nu e locul aici să le înșirăm. Noi credem deci că societatea de colportajiu deocamdată nu se poate înființa; — se poate, însă, angajă o persoană care să creeze satele și orașele, răspândind ziarele și cărțile bune ce le avem.

O societate de colportajiu s'ar putea înființa numai în legătură cu un institut de editură și cu un institut tipografic. La toate aceste deocamdată nu ne putem gândi.

De altfel suntem curioși cu ce propunere vor veni secțiile științifice-literare. O așteptăm cu adevărat interes.

*

Constituirea Societății scriitorilor români. În congresul convocat, pe ziua de 3 Septembrie v., în amfiteatrul liceului Lazăr din București, „Societatea scriitorilor români“ s'a constituit în mod definitiv. O veche dorință a scriitorilor români s'a întrupat.

D-l Mihail Sadoveanu a fost proclamat președinte al Societății; d-l D. Anghel vicepreședinte; Emil Gârleanu secretar-bibliotecar; Cincinat Pavelescu și Eugen Lovinescu cenzori; Artur Stavri, Octavian Goga, Șt. O. Iosif, Il. Chendi, Ion Minulescu și Zaharie Bârsan membri în comitet.

Membri activi ai societății au fost votați: I. Scurtu, P. Cerna, Al. Cazaban, Radu Rosetti, Vasile Pop, N. N. Beldiceanu, Ludovic Dauș, I. Ionescu-Boteni, I. Bârseanul, N. Dunăreanu, I. Dragoslav, Cornelius Moldovan, V. Demetrius, A. Hertz, C. Stere, I. Basarabescu, C. Sandu-Aldea, D. Nanu, I. Agârbiceanu, I. Ciocârlan, I. Adam, Al. Davilla, G. Tutoveanu, M. Codreanu, Sextil Pușcariu, C. Berariu, G. Silvan-Becescu, Haralamb G. Lecca, G. Orleanu, Caton Theodorian, Al. D. Florescu, Jean Bart, Al. S. Doinaru, G. Ibrăileanu, Artur Gorovei, d-nele Izabela Sadoveanu, Natalia Iosif, Elena Farago și d-șoara Maria Cunțan.

După votarea statutelor, ședința s'a ridicat.

Inițiatorii au fost foarte arbitrați în alegerea membrilor. Regretăm mai ales că dintre puțini scriitori ardeleni a fost trecut cu vederea unul dintre cei mai meritoși, seninul și simpaticul nuvelist Alexandru Ciura din Blaj.

*

Congresul studenților din Iași. Vechea capitală a Moldovei a văzut în zilele de 19 și 20 Septembrie, adunați între zidurile ei, reprezentanții tinerimii române universitare din toate țările locuite de români: România, Austria, Bucovina, Basarabia... Numai tinerimea universitară română din Ungaria nu și-a putut trimite nici un reprezentant la acest congres cultural al studențimii române.

Oaspeții străini au fost primiți cu adevărată drăgooste românească. În gară așteptă o mulțime entuziasă. Pe drumul Iași-Pașcani așteptau, înșiruți în rânduri frumoase, țărani veseli, imbrăcați de sărbătoare, în pitorescul port românesc.

Congresul a decurs în cea mai perfectă ordine și înțelegere. S'au discutat o mulțime de chestiuni de interes general, s'au rostit discursuri și s'au finut conferințe instructive despre chestiuni culturale și sociale privitoare la România de pretutindeni și s'au adus hotărîri prin cari se proclamă solidaritatea culturală a studențimii române de pretutindeni...

*

Un calumniator. D-l Ion Scurtu dela revista „Sămăntorul“ afirmă, a douaoară, că traducerile din Björnson, apărute în această revistă, nu sunt reușite. D-sa nu dovedește, însă, nimic, ca toți calumniatorii de meserie. Dacă D-sa ar întrebă pe d-l N. D. Ciotori, pe care îl laudă și îl recunoaște, i-ar spune că traducerile noastre din Björnson sunt bune, fiindcă D-sa le-a citit și le-a comparat cu originalul. Că vor avea greșeli e de înțeles. Am vrea să știm căte dintre traducerile românești sunt desăvârșite?

D-l Scurtu, cu o nerușinare revoltătoare ne înșiră printre „traducătorii de contrabandă“ — ce termini de finanță — fiindcă am tradus pe Björnson din limba germană. Cetitorii își aduc aminte cu ce ocazie ne-am hotărât să facem cunoscute la noi operile lui Björnson. Era un moment, când toată lumea dorează să-l cunoască. Noi am împlinit dorința cetitorilor cum am știut și cum am putut mai bine. Acum vine un obraznic și un neprincipat, ca d-l Scurtu, și ne face „traducători de contrabandă“. Ce scopuri de contrabandă am putut urmări noi cu acele traduceri, d-le finanță literar?

Pentru orientarea publicului spunem că traducerile noastre sunt făcute după cele mai bune ediții germane apărute în München la Albert Langen.

N-am tradus din original, fiindcă nu cunoaștem limba norvegiană, dupăcum n' o cunoaște nici d-l Scurtu, care cu toate acestea are cetezanță să spună că traducerile d-lui Ciotori din original sunt bune. De unde știi, d-le Scurtu, cum e originalul?

D-l Scurtu mai spune că „Luceafărul“ — în cari apar operile celor mai de seamă scriitori — e stins. Bineînțeles iarăși nu dovedește nimic. A pune în circulație astfel de afirmații, credem că e o necuvîntă la adresa tuturor celor ce scriu în această revistă. Societatea scriitorilor ar trebui să ia măsuri față de toți Scurții, cari, prin calumnile lor, inficiază atmosfera literară.

*

Ilustrațiile noastre. Cetitorii au putut observă că revista noastră urmărește cu deosebit interes toate manifestațiunile artistice ale poporului nostru. În special ne interesăm de porturile românești, cari prezintă o variație și o frumuseță rară. În acest număr publicăm un costum de Oltean (România), care azi, durere, începe să fie părăsit. Bogăția și frumusețea acestui port ar putea îndemnă pe cei chemați din România să-l studieze și să-l salveze.

Ca să se poată compara cu porturile românești dela noi, în acest număr mai reproducem câteva costume săsești și portul unei fete de Ciangău.

Rugăm pe cetitorii noștri să se intereseze de asemenea fotografii (mai ales vechi) de porturi și să ni le trimită. Ele au cea mai mare însemnatate atât pentru artă cât și pentru știința românească.

*

Dela teatrele din București. București vor avea cu începerea lunii Octombrie un nou teatr mare, „Leon Popescu“, sub direcția fostului director al „Teatrului Național“, d-l Alexandru Davila.

Concurența aceasta nobilă rezervă publicului iubitor

de teatru surprize mari. Atât „Teatrul Național“, cât și „Leon Popescu“ anunță o seamă de piese noi originale, datorite scriitorilor noștri mai apreciați.

Stagiunea „Teatrului Național“ se va deschide la 26 Septembrie v. cu „Apus de Soare“ a d-lui Delavrancea, apoi vor urma, în cursul stagiunii, următoarele piese noi originale: „Viforul“, piesă istorică de B. St. Delavrancea; „Pământul“, piesă în 4 acte de M. Polizu-Micșunești; „Filozoful“, comedie într'un act de Em. Gărleanu, și „Noaptea invierii“, dramă în 3 acte de D. Hertz.

Teatrul „Leon Popescu“ anunță piesele noi originale: „Incepem“, apropos într'un act de I. L. Caragiale (cu care s'a deschis stagiunea); „Bestia“, piesă în 3 acte de George Diamandi, și „Urmările“, dramă în 3 acte de Emil Nicolau.

Alături de aceste piese originale, ambele teatre anunță un repertoriu bogat de piese traduse din literatură dramatică străină.

*

*** Știri.** „Reuniunea română de muzică din Sibiu“ și-a făcut adunarea generală în 15 Sept. n. a. c. Din raportul comitetului reiese că activitatea reuniiunii în cursul anului trecut a fost puțin mulțumitoare. Directorul reuniiunii d-l A. Benă și-a prezintat dimisia părăsind Sibiul. În locul d-sale s'a ales d-l Liviu Tempea, de care se leagă mari nădejdi.

* In București a început să apară o nouă revistă săptămânală „Traian Demetrescu“, în mărime de 4 pagini. Apare cu colaborarea „maestrului“ Macedonschi și publică... tot ce i se va trimite.

* Au apărut Bătrâni d-lui Em. Gărleanu, la casa Socetu, în o ediție nouă, întregită. Volumul e împodobit cu o copertă de pictorul Al. Satmary, iar frunțările și sfârșiturile paginilor sunt reproduse din Bibliografia veche românească a d-lor I. Bianu și N. Hodoș. În volum s'au adunat toate povestirile privi toare la viața vechilor boieri moldoveni. Prețul volumului: 3 lei.

* A apărut „Buletinul monumentelor istorice“ din România Anul II. Nr. 2 cu articole și ilustrații despre antichitățile dela Baia Sucevii. Fasciculul mai cuprinde un studiu despre frescurile dela Hurezi și un studiu despre cetățile romane la Dunărea de Jos. Ca întotdeauna fasciculul e o prețioasă contribuție la cunoașterea monumentelor noastre istorice.

* Slovacii au înființat o societate pe acții cu un capital de 25.000 cor. pentru a da un mai mare avantaj industriei lor de casă. Un exemplu vrednic de urmat și din partea noastră.

* Cetim că piesa „Moise Păcurariu“ de d-l Dionisie Stoica a fost premiată de Societatea pentru fond de teatru. Noi am stabilit (L. Nr. 18/1908) valoarea acestei piese și am dovedit că e o încercare nereușită. Ne mirăm de domnii din comitetul central că risipesc banii societății pe astfel de nimicuri. Așteptăm să se publice darea de seamă pe baza căreia s'a conferit premiul — și pe urmă vom mai vorbi.

Redactor: OCT. C. TĂSLĂUANU.